

IPCA

Inventory of Potential Communicative Acts

Vejulasj kommunikativja dagoj tjielggidus

Inventory of Potential Communicative Acts (ICPA)

- átsádimræjddo sijá hárráj gudi ednagit rahtji
guládallamijn

Járggálibme ja hiebadibme sjehtadallamij milta: Jeff Sigafos ja Svein Lillestølen.
Julevsámejiellaj járggálam: Lars Th. Kintel.

Sisanov hiebadam: Solvår Knutsen Turi, Statped.

Járggáluvvan dárogiel versjávnná milta. Dárogiel versjávnná I járggáluvvan ja hiebaduvvan
ienjilsgielas Svein Lillestølen, Statped, baktu

Sigafos, J., Arthur-Kelly, M., & Butterfield, N. (2006). Enhancing everyday communication in children
with disabilities. Paul H. Brookes Publishing Co.

Sigafos, J., Woodyatt, G., Keen, D., Tait, K., Tucker, M., Roberts-Pennell, D., & Pittendreigh, N.
(2000a).

Identifying potential communicative acts in children with developmental and physical disabilities.
Communication Disorders Quarterly, 21(2), 77-86. <https://doi.org/10.1177/152574010002100202>

Mij la IPCA

IPCA la átsádimræjddo ávdemusát sijáj hárráj gudi ednagit rahtji guládallamijn, ja gudi ienemusát guládalli rubmaha jali ávddågielak vuogij baktu. Dájna ihkap aj hiehpá átsádit ulmutijjt gudi dádjadi ja ihkap ietja adni muhtem bágojt jali symbåvlåjt. IPCA hiehpá sihke mánájda, nuorajda ja állessjattugijda árra ávddånimdásijn. Gåvvit ulmutja iesjuhtiklágásj guládallamvuogijjt. Dákkir átsádibme máhtta diedulattjan dahkat nágin ulmutja moatte javllamvuogijjt ja mij javladuvvá. Navti vas lahkaulmutja ienep muodugasj láhkáj suv dálkkuji ja sunji vásstedi, mij vas máhtta suv javllamusájt nannit.

Skåven li 53 gatjålvisá 10 slájajda juogeduvvam, ávddånbuktema/javllamusá funksjåvnå milta juogeduvvam.

Duogásj

IPCA ávddånime vuodo I ieme máhtudahka dan hárráj gaktu dábálasj máná viek árrat ávasti iehpeformála, valla dábmaris guládallamtjehpudagájt (Bates, Camaioni & Voltera, 1975). Diehtep aj man ájnas dát rubbmelasj, ávddågielalasj guládallam la vijddásap giellaávddånimbjáj (Halliday, 1977).

Ávddånimbarggo álgij ieme, muodugasj átsádimræjdojs ja IPCA la muhtem mudduj dáj muoduk, valla ájggomus la galggá ájn vijdep diedojt buktet. Edna barggo lij gávnnat guovdásj guládallama funksjåvnåjt, danen gå lijma vásedam ieme, ienep iehpeformála gatjålviskåve álu vaddin ilá gártjes gåvåv ulmutja guládallamis. Dættodam lip lissta funksjåvnåj ja gatjålvisá juohkka funksjåvnån ælla állåsa ja dajda máhttebihtit aj ietjá javllamusájt duoddistit.

Ræjddo I boados gålmå jahkásasj dutkamaktisasjborgos dáj ulmutijj gaskan: Jeff Sigafos, The University of Tasmania ja Gail Woodyatt, Deb Keen, Kathleen Tait, Madonna Tucker, ja Donna Roberts-Pennell, The University of Queensland.

10 guládallamfunksjávna

Lágev guládallamfunksjávna ma li välljduvvam gávnnuži ietjá skávijn aj, duola dagu átsádimræjdon mav Wetherby ja Prizant libá dahkam ja gáhtjudam Checklist for Communicative Functions and Means (Prizant & Wetherby, 1990).

1. Sosiála konvensjávna
2. Oadtjot berustimev
3. Hilggot/vuostedit
4. Ádnot juojddá
5. Sihtat juokkirak dájnav
6. Diedojt gatjádít
7. Kommenterit
8. Válljit
9. Váststedit
10. Háddidallat

Skáven la juohkka funksjávna tjielggiduvvam gatjálvisáj vissa dagoj hárráj.

Ávkke

IPCA I moatte fáhkabirrasin aneduvvam ja práksissuorgen la viek ávkken læhkám. Muhtem dáktárgrádabargon 2015 rájes árvustaláduváj man mudduj instrumænnta mihtti mav galggá mihttit ja man mudduj máhtta báhtusijda luhtedit. Konklusjávna vuosedij buorre validitiehtav ja dasi máhtta luhtedit (Michelle L. Stevens ,2015).

Ræjddo galggá vijddát gávvidit gáktu ájnegis ulmusj la guládallama ávddånbuktema/moalgedime tjehpudagájt ámastam, jali ij la ámastam. IPCA dievddema barggo máhtta liehket viehken ienep diedulasjvuohtaj mij guosská ulmutijj ávddånbuktemvuogij vijddudahkaj ja mij ávddånbutveduvvá. Navti vas máhtta sjaddát ienep muodugasj práksis mij guosská ávddånbuktemij dálkkumij ja váststádusájda. Sigafos vuoset Steven von Tetzchnera artihkkalij næjtsoj birra gejn la Retts Syndrom gánná adná buojkuldagáv «strukturert overfortolkning» (Tetzchner 97). Dat merkaj práksisin vájku nágin kommunikativja javllamusá e majdik ájgo állidit, de ajtu lahkaulmutijj konsekventa dálkkum ájge tjadá máhtta javllamussaj ienep ájggomusáv tjadnat. Dási vuoseduvvá átsádimræjdo namán; «Inventory of Potential Communicative Acts».

Gudi máhtti adnet IPCA

Ælla makkirak formála gájbbádusá, valla sán guhti galggá átsádimræjdov adnet bierrí dábddám suv gev átsát binnemusát 6 máno. Dat máhtta hiehpat áhpadiddijda, PP-rádevaddijda, psykolávgájda, logopedajda, suodjalimsujttárijda, fysioterapevtajda, ergoterapevtajda ja æjgádijda. Ajtu I vuogas jus sán guhti dievddemav jádet la hárijánam ja máhtta ávddágiela guládallama birra.

Gåktu adnet IPCA

IPCA máhtta ájnegis ulmutjijs dievdeduvvat, valla máhtta dávk aj vuogas lahkaulmutjij siegen tjáhkkáhit dagu æjgáda, áhpadiddje, assistenta, suodjalimsujtár, fysioterapevta jnv, ja avtav funksjávnnáv ájgen árvustallat. Álu iesjguhtik ávddánbuktema ihti moatte sajen. Máhtta liehket vuogas jus soames guhti I oahpásmuvvam IPCA:j ja dajda iesjguhtik lahtasijda jádet dáv bargov, váj sán máhtta duodde diedoht buktet. Muhttijn ij vásstádusáv diede ja dárba gæhttaladdat. De máhtta liehket vuogas átsádimijn barggat avtav gaskav.

Dákkir barggo álu báktá ienep diedulasjvuodav dan hárráj gáktu soames guládallá. Dákkir prosessa báhtusa li ájnas vuodo boahhte dájmaida. Tabælla vuollelin la buojkulvis gáktu máhtta dievddet oasev 4 mij guoská gáktu juojddá ánot.

Gáktu I Vuonan doajmmam

Iehpealmulasj versjávnná dát materiálas li anon læhkám Vuonan lågev jage tjadá. Nágin buore álu ávddán váldeduvvi. Oajjvadip skávev dævdá lahkaulmutjij siegen ulmutjij iesjguhtik arienájs. Álu vuojnná iesjguhtiklágásj ávddánbuktemijt, ja guládallam tjoahkkáj la boandáp gá majt álgos jáhkki. Nágin birrasijda I dákkir aktisasj barggo aj buorren gá guládallama ávddánbuktemijt ienep muodugasj láhkáj dálkku ja respánsáv buktá.

Statped:an la IPCA álu læhkám ájnas vuodomateriálla, gá barga dajna mij gáhtjoduvvá guládallampásson. De máhtta duov dáv ávddánbuktemvuogev sirddet njuolgga dán dokumæntaj.

Girjálásjvuolta:

Bates, E., Camaioni, L., & Voltera, V. (1975). The acquisition of performatives prior to speech. *Merrill-Palmer Quarterly*, 21, 21, 205-226

Halliday, M.A.K. (1977). *Learning how to mean. Explorations in the development of language*. New York: Elsevier.

Sigafoos, J., Arthur-Kelly, M., Butterfield, N., (2000). Identifying potential communicative acts in children with developmental and physical disabilities.

Communication Disorders Quarterly, 21, 77-86.

Sigafoos, J., Arthur-Kelly, M., Butterfield, N., (2006). *Enhancing Everyday Communication for Children with Disabilities*, Baltimore: Brookes.

Stevens, S. L. (2015). Identifying and Validating Prelinguistic Communicative Forms and Functions in Children with Developmental Disability, A thesis

submitted to Victoria University of Wellington.

Von Tetzchner, S. (1997). Communication skills among females with Rett syndrome. *European Child & Adolescent Psychiatry*, 6(Suppl.1) 33-37

Wetherby, A., & Prizant, B. (1990). *Communication and symbolic behavior scales — Research edition*. Chicago: Riverside.

Buojkulvis gáktu dievddet (Sunná 4 jage ja 10 máno vuoras):

4. Ádnot juojddá

Gáktu diedá sihtá

Kommunikatijva javllamusá	Dago	Buojkulvisá
1. Dingav (dagu stáhkusav, girjev jali mav de).	<i>Anját, labut vuosstij, gehtjat dasi.</i>	<i>Muhttijn duohtta bieggamillostáhkusav, jus suv ávddáj biejaduvvá.</i>
2. Juojddá bárrát.	<i>Tjuorvvu jali fuojkat, labut biebmo guovlluj jali ber tjoaggá dav iesj ja bárrá.</i>	<i>Jus Sunná vuojnná barggev gievkanin de bissu dáppe lahkusin. Vuorddá bargge galggá suv viehkedit mielkev báhtálij snjárrat. Iesj biebmov tjoaggá jus bargge I nuolle.</i>
3. Ienep juojddás.	<i>Labut, manná ierit, skerrul.</i>	<i>Jus sihtá guhkebut trampolijnan liehket de sirddá gassko váj ep suv jávsá jali de gæhttjal ierit bessat váj ep suv oattjo ierit trampolijnas.</i>
4. Musihkka jali tv/video.	<i>Oajvev rissti, ganuk labudallamis, májât.</i>	<i>Muhttijn skávllábussa ganuk musihkajn nanna. De Sunná ganuk, májât ja labudallá musihka milta</i>
5. Ietján		

1. Sosiála konvensjavná. Tjiejggi gáktu...

Kommunikatijva javllamusá	Dago	Buojkulvisá
Buojkulvis: Duv/iehtjádijit buorástahtá	<i>Májât Tjalmijda gæhttjá Giedajt gálggi</i>	<i>Gå Sunná lusi idedis boadáv ja javlav hei, de munji májât ja giedajt gálggi.</i>
1. Duv/iehtjádijit buorástahtá		
2. Dujna/iehtjádij hivástahttal		
3. Vásttet gá namás gullá		
4. Ietján		

2.Oadtjot berustimev.

Tjiejggi gáktu...

Kommunikatijva javllamusá	Dago	Buojkulvisá
1. Oadtju duv berustimev.		
2. Ádnu jaskadusáv.		
3.Sihtá galga tjagárdit/ lahkavuodav		
4.Vuoset ietjas.		
5.letján.		

3. Hilggot / vuosteldit

Majt dahká jus.....

Kommunikatijva javllamusá	Dago	Buojkulvisá
1. Soames suv ganugahtá bæjválasjdájman.		
2. Galggá dahkat juojddá mav ij sidá.		
3. Jus la juoga masi ij lijkku.		
4. Nágin gávnne/biebbmo masi viek lijkku ierit váldeduvvá.		
5. Álessjattuk hæjttá juojddá suv siegen dahkamis (duola dagu stâhkamis).		
6. Ietján		

4. Ádnot juojddá

Gáktu diedá sihtá.....

Kommunikatijva javllamusá	Dago	Buojkulvisá
1. Dingav (dagu stáhkusav, girjev jali mav de)		
2. Juojddá bárrát.		
3. Ienep juojddás.		
4. Musihkav jali tv/videov		
5. Ietján		
6. Ietján		

5. Sihtat juokkirak dájmov

Majt dahká jus sihtá javllat dárbaž jali sávva dáv....

Kommunikatijva javllamusá	Dago	Buojkulvisá
1. Viehkev gárvvunittjat.		
2. Viehkev nágin stáhkusijn jali spelajn.		
3. Viehkev hivsigahtátjit.		
4. Soames boahtá suv lahkusij.		
5. Ietján		
6. Ietján		

6. Diedojt gatjádít

Majt dahká jus sihtá.....

Kommunikatijva javllamusá	Dago	Buojkulvisá
1. Tjelggidusáv dasi mav ij la dádjadam.		
2. Diedov juoŋga birra (dagu mij la dân áda namma).		
3. letján		
4. letján		

7.Kommentierit

Gåktu vuoset....

Kommunikatijva javllamusá	Dago	Buojkulvisá
1. Jus la ávon, lijkku juojddá jali I sjamen.		
2. Håjen la, vájvástuvvá jali I asedis.		
3. Guhkalussjá jali ij berusta...		
4. Juoga I suohtas.		
5. Balon la jali I suorgganam.		
6. Báktjanam la jali I skibás.		
7. Suhton la jali I asjmen.		
8.Vájbbam la.		
9.letján		

8. Válljit

Gáktu vuoset....

Kommunikatijva javllamusá	Dago	Buojkulvisá
1. Vállji guovte jali moatte dingaj gaskan (dagu biebmo, juhkusa, stáhkusa).		
2. Vállji majt sihtá dahkat.		
3. Vállji nágin dájmov álgadit jali láhpadit.		
4. Ietján.		
5. Ietján.		

9. Vástedit

Tjiejggi gáktu...

Kommunikatijva javllamusá	Dago	Buojkulvisá
1. Reageri gá soames sujsta juojddá gatját.		
2.Miedet gatjálvissaj.		
3.Hilggu gatjálvisáv.		
4.letján		

10.Háddidallat

Gávvida gáktu iehtjádij kommunikatijva dagojt háddidallá jali gæhttjal háddidallat:

Kommunikatijva javllamusá	Dago	Buojkulvisá
1. Sáhkat (dagu gárgadisá, bágo, vokalisierima).		
2. Nivkot "sidáv"		
3. Rissti oajvev "iv sidá".		
4. Ij diehtten dagá.		
5. Giejggi.		
6. Ietján.		

